

Regeringskansliet
kn.remissvar@regeringskansliet.se
kn.e.remissvar@regeringskansliet.se
sandra.lennander@regeringskansliet.se

Remiss om förslag till förordning om bidrag för energieffektivisering i småhus

Er beteckning: KN2023/02548

Länsstyrelsen Blekinge har fått möjlighet att yttra sig över Klimat- och näringslivsdepartementets förslag till förordning om bidrag till energieffektivisering i småhus med tillhörande promemoria.

Länsstyrelsen tillstyrker i huvudsak förslaget men vill framföra vissa synpunkter.

Förslag till förordning om bidrag för energieffektivisering i småhus

Avsnitt Allmänna Bestämmelser

1 § - Förslaget innehåller flera, ofta tekniska, begrepp. Begrepp som dessutom blandas i författningstext och promemoria. För att det ska vara entydigt och enkelt för den sökande och handläggande myndigheter bör begreppen renodlas och definieras. Annars riskerar det att leda till begreppsförvirring och extra arbete för alla parter. Som exempel kan nämnas att begreppen effektbehov, energibehov och värmebehov används blandat i såväl förslag till förordning (1, 7, 11 §§) som i promemorian (s.2)

2 § - det finns två grundvillkor för vem som ska kunna söka bidraget. Det är den som stadigvarande bor i och helt eller delvis äger huset. Dessa villkor beskrivs i två olika paragrafer (2 och 3 §). Vi anser att villkoren bör samlas i en och samma paragraf för tydlighets skull.

För att kunna söka bidraget krävs att minst 50% av behovet för rumsuppvärmning och tappvarmvatten försörjs av el eller gas. Vi önskar vägledning kring hur (med vilka underlag) sökanden ska kunna visa denna omständighet i praktiken.

Avsnitt Förutsättningar för bidrag

3 § - Bidrag ska enligt förslaget endast ges till materialkostnader. Samtidigt krävs att den som utför åtgärderna är godkänd för F-skatt. Kravet på godkänd F-skatt tvingar den sökande till en högre investeringskostnad än nödvändigt. Flera av de bidragsberättigade åtgärderna, inte minst klimatskärmsåtgärder, kan utföras av sökande själv. Till exempel måste en sökande som är utbildad, anställd snickare anlita en annan hantverkare för att göra ett fönsterbyte. Detta trots att hen själv har kompetens att utföra åtgärden på ett fackmannamässigt sätt. Men som anställd saknar hen godkänd F-skatt. Detta kan leda till att färre väljer att söka bidraget och genomföra energieffektiviserande åtgärder i sina småhus därför att det helt enkelt inte lönar sig.

4 § - Begreppet beställts är enligt promemorian det datum då material beställts/köpts i butik eller via webben och där småhusägaren kan uppvisa ett orderdatum (s.4). Vi anser att definitionen bör avse datum för bekräftad order, signerad offert eller motsvarande.

5 § - Enligt förslaget får bidrag inte täcka kostnader för åtgärder som avser uppvärmning av utrymmen eller tillbyggnader som inte värmts upp tidigare. Vi efterlyser en beskrivning av hur den sökande ska styrka att ett utrymme/tillbyggnad inte värmts upp tidigare.

Avsnitt Bidrag till konvertering

7 § pkt 1 – Ett villkor för att få bidrag för anslutning till fjärrvärmenät föreslås vara att fjärrvärme kommer svara för större delen av det beräknade årliga värmebehovet för rumsuppvärmning. Vi efterfrågar en definition av begreppet större delen. I promemorian används formuleringen huvudsaklig (s.5) och begreppet förtydligas inte närmare där. Vidare anser vi att det även bör förtydligas hur sökande ska styrka att villkoret uppfylls.

8 § - Enligt förslaget till förordning får bidrag ges till styrbara värmepumpar av olika slag. Vi önskar att begreppet ”styrbar” förtydligas så det blir enkelt för alla parter att förstå vad som avses.

Avsnitt Bidrag till klimatskärmsåtgärder

11 § - Ett villkor för bidrag är att åtgärden leder till ett minskat energibehov. Vi önskar ett förtydligande av begreppet energibehov och hur sökande ska styrka att villkoret uppfyllts.

Vidare får bidrag bara ges om småhusets värdeår är tidigare än 1990. Vi efterlyser ett resonemang i promemorian som belyser bakgrunden till valet av just detta värdeår.

Avsnitt Ansökan om bidrag

14 § - Vi vill trycka på vikten av att Boverket beskriver vilka handlingar som ska bifogas en ansökan - antingen i framtaget formulär, föreskrifter och/eller vägledning.

15 § - Enligt förslaget ska en åtgärd anses påbörjad när arbetet med installationen av en konverterings- eller klimatskärmsåtgärd har kommit i gång. Vi efterfrågar en beskrivning av hur sökande ska styrka datum för påbörjan.

16 § - Av promemorian (s.6) framgår att ett beslut om bidrag ska innehålla uppgift om den tidpunkt när bidragsmottagaren senast ska begära slutlig utbetalning. Motsvarande uppgift saknas i förslaget till förordning.

Vidare anges det i promemorian (s.7) att åtgärderna ska färdigställas inom sex månader från dagen för påbörjandet. Enligt vår uppfattning bör ett sådant krav framgå av författningstexten.

17 § - Formuleringen ”begäran om *beslut* om utbetalning” är, i vår mening, onödigt krånglig. Det räcker att bara använda ”begäran om utbetalning”.

Vi vill trycka på vikten av att Boverket beskriver vilka underlag och handlingar som ska bifogas en begäran om utbetalning för att styrka att villkor för bidrag uppfylls. Beskrivningen bör tydligt framgå av framtaget formulär, föreskrifter och/eller vägledning.

Vidare anges i förslaget att en begäran om utbetalning ska ha kommit in till länsstyrelsen inom sex månader från det att åtgärderna färdigställts. Enligt vår uppfattning är sex månader onödigt lång tid. Tre månader är tillräcklig tid att komma in med begäran om utbetalning i alla scenarios.

I tredje stycket kan sista meningen lämpligen flätas samman med styckets första mening för att få en tydlig och stringent formulering med exempelvis 15§. ”En begäran om utbetalning ska ha kommit in till länsstyrelsen inom sex månader från det att åtgärderna färdigställts eller, om åtgärderna har färdigställts innan beslut enligt 16§ har fattats, inom tre månader från länsstyrelsens preliminära beslut om bidrag. Begäran om utbetalning ska dock ha kommit in till länsstyrelsen senast den 1 oktober 2025.”

Definitionen av när en åtgärd ska anses vara färdigställd läggs lämpligen i ett eget stycke likt i 15§. Vi önskar även ett förtydligande

av hur (med vilka underlag) sökande ska styrka färdigställandet, det vill säga styrka att installationsarbetena har slutförts.

Enligt promemorian (s.4) ska bidrag bara kunna betalas ut till slutet av 2025. Vi noterar dock att enligt 17§ sista stycket får länsstyrelserna besluta att senarelägga tidpunkt för såväl färdigställande som när begäran om utbetalning ska lämnas in, om det finns särskilda skäl. Detta öppnar upp för utbetalningar bortom år 2025.

Förslaget till förordning innehåller inga krav på varken när en åtgärd senast ska vara påbörjad eller färdigställd (senast i form av faktiskt kalenderdatum). Man bör noggrant beakta vad de tidsangivelser och datum som anges i promemoria och förslag till förordning kan få för konsekvenser. För att illustrera problematiken skissar vi här på ett exempel.

En ansökan om bidrag kan komma in till länsstyrelsen till och med den 1 juni 2025. I ansökan kan tidpunkt för påbörjan anges till exempelvis den 15 augusti 2025. Om åtgärderna ska genomföras inom sex månader från påbörjan har sökande till den 15 februari 2026 på sig att färdigställa. Enligt 17 § ska en begäran om utbetalning skickas in inom sex månader från färdigställandet. I vårt exempel alltså senast den 14 augusti 2026. Dock ska en begäran om utbetalning senast komma in den 1 oktober 2025. En sådan kan skickas in i tid men inte vara komplett. Slutlig komplettering görs i samband med att åtgärderna är färdigställda efter den 15 februari 2026. Utbetalning sker då under 2026.

Scenariot kan undvikas genom att det i förordningen anges ett datum för när åtgärderna senast ska vara färdigställda. Vi föreslår att senaste tidpunkt för färdigställande sätts till samma datum som när en begäran om utbetalning senast ska ha kommit in, det vill säga senast den 1 oktober 2025.

18 § - Vi saknar en paragraf som ger länsstyrelsen rätt att besluta att det beviljade bidraget helt eller delvis inte ska betalas ut under vissa förutsättningar. Motsvarande det som beskrivs på sidan 7 i promemorian.

20 § - I promemorian (s7) anges att en bidragsmottagare ska lämna de uppgifter som behövs för länsstyrelsens tillsyn. Någon motsvarande formulering finns inte i förslaget till förordning. Vi anser att ett sådant krav bör framgå av författningstexten.

21 § - Vi önskar ett förtydligande vilken/vilka delar av räntelagen som ska användas. Alternativt kan författningstexten omformuleras och

hänvisningen till räntelagen helt tas bort. I tidigare tillfälliga pandemistöd har det till exempel beskrivits som att ränta ska betalas från och med den dag som infaller en månad efter det att beslut om återkrav har fattats. En sådan formulering är att föredra eftersom det är tydligare för den som söker bidraget och förenklar handläggningen.

24 § - Vi anser att det av författningstexten tydligare bör framgå att även Boverkets beslut i överklagade ärenden kan överklagas vidare.

Datum för ikraftträdande - Med en start 15 juni kommer införandet i direkt anslutning till semesterperiod för såväl Boverket som länsstyrelserna. Det innebär en reducerad förmåga att sjösätta bidraget, hantera frågor och ansökningar under den första initiala perioden av bidraget. Konsekvenserna kan bland annat bli längre svars- och handläggningstider. I vår mening är det önskvärt att ett senare datum för ikraftträdande övervägs.

Allmänna synpunkter

Vi vill trycka på vikten av att författningstext, eventuella föreskrifter, vägledning och formulär enkelt och tydligt definierar begrepp och hur eventuella uppgifter ska styrkas. Det ska även tydligt framgå vilka underlag och handlingar som krävs för att styrka att villkor för bidrag är uppfyllda. Detta för att det ska bli lätt att göra rätt – för såväl sökande som handläggande myndigheter.

En allmän synpunkt på förslaget är att taket för maximalt bidragsbelopp är väldigt lågt. Enligt promemorian motiveras detta med att de nuvarande elpriserna medför ett starkare incitament till åtgärder utöver det som bidraget medför. Samtidigt har kostnaderna för till exempel bergvärmepumpar också gått upp rejält. Vi menar att utgångspunkten i det tidigare konverteringsbidragets maxtak som fanns under åren 2006 - 2010 bör indexuppräknas för att ta fram ett maximalt bidragsbelopp.

Inom exempelvis Klimatklivet beviljas inte en investering i bergvärme eller flispanna om det finns ett fjärrvärmenät som passerar tomten. Det anses inte samhällsekonomiskt motiverat. Något motsvarande skulle kunna övervägas i detta bidrag, det vill säga att i områden med möjlighet att ansluta till fjärrvärme endast låta bidrag utgå till just sådan anslutning men inte annan konverteringsåtgärd.

Promemoria Förslag till förordning om bidrag till energieffektivisering i småhus

Avsnitt 1.2 Förutsättningar för bidrag

s.4 - Enligt förslaget får bidrag inte ges till kostnader för åtgärder som avser uppvärmning av utrymmen eller tillbyggnader som inte värmts upp tidigare. Enligt promemorian motsvaras det av utrymmen där ingen värmekälla tidigare har funnits. Vi efterlyser en beskrivning av hur den sökande ska styrka att ett utrymme/tillbyggnad inte värmts upp tidigare.

Krav på den som utför energieffektiviseringsåtgärderna

s.4 - Bidraget kommer enligt förslaget enbart ges för materialkostnader. Trots det ställs krav på den som utför arbetet. Se vidare kommentar under 3 § ovan.

Enligt promemorian ska det redan vid ansökan styrkas att den som utför åtgärderna är godkänd för F-skatt. Det innebär i praktiken att sökande redan vid ansökningstillfället måste ha bestämt vem som ska utföra jobbet. Vi anser det inte rimligt att kräva den typen av underlag i ett så tidigt skede.

I avsnittet förekommer meningen ”Detta ska styrkas vid ansökan om bidrag” två gånger direkt efter varandra.

Retroaktivitet och tidpunkter för ansökan

s.4 - Begreppet beställts är enligt promemorian det datum då material beställts/köpts i butik eller via webben och där småhusägaren kan uppvisa ett orderdatum. Vi anser att definitionen bör avse datum för bekräftad order, signerad offert eller motsvarande.

Enligt förslaget ska en ansökan om stöd komma in till länsstyrelsen inom fyra månader från det att åtgärderna påbörjats. Definition av påbörjan görs i 15 § i förslag till förordning. Vi efterlyser dock ett förtydligande av hur sökande ska styrka datum för påbörjan.

Vi saknar till viss del resonemang kring, och bakgrund till, de olika datum som finns med i förslaget till förordning. Som exempel kan nämnas valt värdeår i 11 § och 14 § där sökande föreslås få åtta månader på sig att komma in med ansökan om åtgärderna påbörjats mellan den 8 november 2022 och 15 mars 2023.

Konverteringsåtgärder och klimatskärmsåtgärder

s.5 – Bidrag får enligt förslaget ges till olika typer av *styrbara* värmepumpar. Vi efterlyser en beskrivning av vad som avses med styrbar.

Vidare anges att bidrag får ges för anslutning till fjärrvärmenät om fjärrvärmen kommer svara för det *huvudsakliga* beräknade årliga värmebehovet för rumsuppvärmning. I förslag till författningstext används formuleringen *större delen*. Inget av begreppen definieras - varken i författningstext eller promemoria. Vi saknar även ett förtydligande av hur sökande ska styrka att villkoret uppfylls.

I författningstextens 11 § anges att villkor för bidrag är att klimatskärmsåtgärden leder till ett minskat energibehov. Motsvarande villkor nämns inte i promemorian. Vi önskar ett förtydligande av begreppet energibehov samt hur sökande ska styrka att villkoret uppfylls.

Avsnitt 1.4 Övrigt om bidraget

Vägledningar och schabloner

s.6 – Boverket kommer behöva lämna vägledning om mer än hur de bidragsberättigade kostnaderna ska fastställas. Det behövs även vägledning kring till exempel specifika begrepp och vilka underlag sökanden behöver ge in för att visa att förutsättningarna och villkor för bidrag är uppfyllda.

Beslut om och utbetalning av bidrag

s.6 - Av promemorian framgår att ett beslut om bidrag ska innehålla uppgift om den tidpunkt när bidragsmottagaren senast ska begära slutlig utbetalning. Motsvarande uppgift saknas i förslaget till förordning.

s.7 – I promemorian anges att åtgärderna ska färdigställas inom sex månader från dagen för påbörjandet. Detta villkor framgår inte av förslaget till förordning.

Vidare anges i promemorian när länsstyrelsen får besluta att helt eller delvis inte betala ut beviljat bidrag. Motsvarande skrivning saknas i författningstexten.

I promemorian saknas även bakgrundsbeskrivning till några av de datum som finns i förslaget till förordning för när en begäran om utbetalning senast ska ha kommit in. Vad är till exempel lagstiftarens avsikt med en annan tidsfrist för när begäran om utbetalning ska komma in om åtgärderna redan är färdigställda vid beslut om bidrag. Eller mot vilken bakgrund det fasta kalenderdatumet för när en begäran senast ska ha kommit in har valts. Det är värdefullt för handläggande myndigheter att ta del av det resonemang som lett fram till de val och formuleringar som gjorts.

Av promemorian framgår att sökande i samband med begäran om utbetalning bland annat ska uppvisa faktura för genomförande av åtgärderna. Vi efterlyser ett förtydligande varför just det underlaget ska lämnas in.

Tillsyn, uppföljning och uppgiftsskyldighet

s.7 – I promemorian anges att en bidragsmottagare ska lämna de uppgifter som behövs för länsstyrelsens tillsyn. Någon motsvarande formulering finns inte i förslaget till förordning.

Återbetalningsskyldighet och avräkning

s.7 – Länsstyrelsen föreslås ha en skyldighet att i vissa fall besluta om helt eller delvis återkrav med ränta enligt räntelagen (1975:635). Vi önskar ett förtydligande vilken/vilka delar av räntelagen som ska användas. Se vidare kommentar under 21 § ovan.

Överklagande

s.8 – Enligt promemorian får länsstyrelsens beslut när det gäller ansökan om stöd eller begäran om utbetalning överklagas till Boverket. Även länsstyrelsens beslut gällande en begäran om omprövning bör kunna överklagas till Boverket.

Vi saknar en beskrivning av att Boverkets beslut i överklagade ärenden kan överklagas vidare.

Avsnitt 2.5 Konsekvenser för jämställdhet, jämlikhet och barn

s.10 - Enligt promemorian behöver en småhusägare bidra med egna medel med minst omkring 10 000–30 000 kronor. För att kunna erhålla den lägsta bidragsnivån (10 000 kronor enligt förordningsförslaget) måste en småhusägare dock bidra med minst 20 000 kronor.

Avsnitt 2.8 Konsekvenser för myndigheter och domstolar

s.10 - Vi anser att det är av stor vikt att Boverket ta fram de informations- och vägledningstexter som nämns i första stycket. Detta för att tydliggöra förutsättningar och villkor för de småhusägare som kan söka bidraget. Det ska vara lätt att göra rätt.

s.11 - Vi menar att jämförelsen av överklaganden i sista stycket inte är relevant. Överklaganden av beslut enligt förordningen om bidrag för renovering och energieffektivisering i vissa bostadsområden är inte jämförbart med det föreslagna bidraget till småhusägare. Renoveringsstödet var helt annorlunda till sin karaktär, hade helt andra bidragsbelopp och riktade sig till en helt annan målgrupp. Antalet ansökningar i det bidraget var till exempel bara ett drygt hundratal.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsråd Helena Morgonsköld med handläggare Ann-Christine Hultén Norrby som föredragande. I den slutliga handläggningen har också klimat- och energistrateg Ulf Hansson medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.